

УДК 327 (438+437.6+437.1+439): 339.92 (477)

РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА КРАЇН ВИШЕГРАДСЬКОЇ ГРУПИ У СТАНОВЛЕННІ ПРИКОРДОННОЇ ТА МІЖРЕГІОНАЛЬНОЇ СПІВПРАЦІ З УКРАЇНОЮ

Сергієнко Т. С. (Ужгород)

В статті досліджено питання формування регіональної політики у країнах Центрально-Східної Європи у форматі встановлення прикордонної та міжрегіональної співпраці країн Вишеградського блоку і України.

Ключові слова: *Європейське Співтовариство, Вишеградська група, Україна, Європейська політика сусідства, Східне партнерство, Вишеградський Фонд, Карпатський єврорегіон, регіональна політика, транскордонне співробітництво.*

В процесі трансформації суспільно-політичних, соціально-економічних та культурних відносин в 90-х роках ХХ – початку ХХІ

століть у країнах Центрально-Східної Європи (ЦСЄ) і розширення Європейського Співтовариства (ЄС), найбільше з яких відбулось 01 травня

2004 року – Україна стала безпосереднім сусідом ЄС і отримала нові можливості до співпраці, транскордонного і міжрегіонального співробітництва, вивчення досвіду цих країн в першу чергу з питань євроінтеграції, проведення курсу на європейському напрямку її зовнішньої політики, зокрема з країнами Вишеградської групи (Польська Республіка (ПР), Словацька Республіка (СР), Чеська Республіка (ЧР), Угорщина) та в рамках міжнародної асоціації Карпатського євrorегіону (КЄ), куди входять прикордонні регіони України, ПР, СР, Угорщини та Румунії.

Міжнародна організація Вишеградської групи (В-4), заснована 15 лютого 1991 року в м.Вишеград (Угорщина) – є регіональним об'єднанням та колективним учасником сучасних міжнародних відносин, через те що створені в їх межах інституції та органи забезпечують реалізацію інтересів держав, осіб чи суспільних груп, що їх створили. «Вишеград» впродовж 1991-2004 років виявився досить ефективною формою регіонального співробітництва посттоталітарних країн, яка серйозно допомогла Польщі, Словаччині, Угорщині і Чехії в інтеграції до ЄС і Північноатлантичний союз (НАТО). В-4 продовжує діяти як координуючий механізм і після вступу цих держав до ЄС [21]. Вже у 2005 році прем'єр-міністр Угорщини Ференц Дюрчань написав: «Країни В-4 чималим чином відрізняються одна від одної за своїми географічними особливостями, розмірами, чисельністю населення. І тим не менше, у нас в багатьох відношеннях чимало спільного: всі ми знаходимося приблизно на одному й тому ж рівні економічного розвитку, впродовж багатьох віків наша історія нерідко перепліталася, у нас спільні культурні традиції і – що саме головне – схожі цінності, спільне майбутнє. Виходячи з цього, в 1991 році, натхненні змінами початку дев'яностих років, керівники тодішніх держав Чехословаччини, Польщі і Угорщини, спираючись на традиції вишеградських зустрічей своїх великих історичних попередників – чеських, польських і угорських королів, вирішили створити Вишеградську групу – свого роду політичний клуб, який не мав жорсткого регламенту. В якості загальної мети держав була висунута європейська і євроатлантична інтеграція" [1, 6]. Попри це, зараз Вишеградська група виконує також функцію своєрідного форпосту в реалізації нової східної політики ЄС у цілому, в тому числі щодо України.

Стратегія інтеграції України до ЄС ґрунтується на засадах Конституції України, що встановлює спрямування зовнішньополітичної діяльності України на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загально визначеними принципами і нормами міжнародного права; схвалених

Верховною Радою України Основних напрямках зовнішньої політики України та Концепції національної безпеки України; Угоді про партнерство і співробітництво між Україною та державами – членами ЄС (Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами (ЄПС) була підписана 14 червня 1994 р., ратифікована 10 листопада 1994 р., та набула чинності 01 березня 1998 року). Румунія та Болгарія 06 березня 2008 р. долучились до даної угоди; Східного партнерства (СП) — політики ЄС, що має на меті зміцнення стосунків зі східними сусідами ЄС і є продовженням східного напрямку існуючої Європейської політики сусідства [22].

Ініціатива СП була представлена Польщею за підтримки Швеції у травні 2008 року на Раді ЄС. Ця ініціатива передбачала участь 6 країн Східної Європи — України, Молдови, Білорусії, Грузії, Вірменії та Азейбарджану. Основними сферами діяльності програми СП стали: робота над Угодою про асоціацію, яка включатиме комплексне порозуміння про зону вільної торгівлі між ЄС та 6 країнами партнерами; фінансування комплексних програм, що мають покращити адміністративну структуру української влади; інтеграція з економіками країн ЄС, що передбачає зближення українського законодавства з законодавством ЄС; створення економічного союзу між учасниками проекту СП; співпраця в боротьбі проти корупції, організованої злочинності, нелегальної міграції; збільшення мобільності робочої сили та перспективи відкриття ринків праці ЄС для українців; посилення енергетичної безпеки України; реалізація програм, що спрямовані на подолання економічної і соціальної нерівності України; реалізація індивідуальних програм (охорона кордонів, допомога у ліквідації наслідків стихійного лиха, підвищення енергетичної ефективності та відновлюваних джерел енергії); посилення контактів між Україною та ЄС і між їх громадянами, в тому числі через механізми регіональної політики країн В-4 [17]. 3 грудня 2008 року Європейська Комісія (ЄК) прийняла цей проект, оприлюднивши комюніке «Східне партнерство». В проекті зроблено акцент на створенні зони вільної торгівлі, підписанні угоди про асоціацію, лібералізації візового режиму для країн, що беруть участь у проекті, співпраці задля енергетичної безпеки, одночасно збільшивши фінансування проекту до 600 млн. євро до 2013 року. 20 березня 2009 року Рада ЄС остаточно затвердила проект СП, оголосивши про те, що його офіційний старт відбудеться 7 травня 2009 року у Празі. Під час установчого саміту «Східного партнерства» у м. Прага було прийнято спільну заяву, згідно з якою «Східне

партнерство» стало доповненням до двосторонніх договірних відносин між ЄС та кожною з держав-партнерів.

Закарпатська область зіграла активну роль у розвитку міжнародних відносин незалежної України на європейському напрямку її зовнішньої політики [12]. Особливо вагомим був вклад Закарпаття у становлення і розвиток нової системи міжнародних стосунків незалежної Української держави з сусідніми постоталітарними країнами ЦСЄ – Польщею, Румунією, Словаччиною, Угорщиною, Чехією. У системі міждержавних зв'язків сформувався специфічний рівень співробітництва - транскордонна, міжрегіональна співпраця.

Якісно нового характеру впродовж 1990 - початку 2000-х років набули міжнародні зв'язки прикордонних регіонів України із сусідніми державами. З історичного погляду взаємодія регіонів базувалася на вікових традиціях добросусідського співжиття наших народів, спільності історичної долі, спорідненості національних культур і широких міжлюдських контактах. Серйозною стартовою основою для розвитку оновленого співробітництва були дружні зв'язки поріднених адміністративно-територіальних одиниць, міст-побратимів і трудових колективів та інтенсивне прикордонне співробітництво України і Чехословаччини, Угорщини, Румунії, особливо періоду 1970-1980 рр.

Система міжрегіонального співробітництва на межі ХХ-ХХІ століть будувалася, однак, на якісно відмінних принципах, ніж на попередньому етапі.

По-перше, в основу міжрегіональних і транскордонних зв'язків були покладені загальноєвропейські стандарти взаємодії місцевих органів державної влади і самоврядування, територіальних громад та впроваджено види і форми співробітництва, апробовані в Європі.

По-друге, уже з початку 1990-х років вдалося повністю усунути попередню заідеологізовану базу і однопартійний диктат (у документах Комуністичної партії Радянського Союзу (КПРС) і Комуністичної партії Чехословаччини (КПЧ) 1980-х років вся система міжрегіонального співробітництва тлумачилася як «зв'язки по лінії місцевих партійних організацій» і, дійсно, будь-які «інтернаціональні» контакти здійснювалися виключно з дозволу і під контролем відповідних компартійних органів) та перейти до принципу доцільності і погодженої реалізації взаємних інтересів суб'єктів міжрегіонального і транскордонного співробітництва.

По-третє, лібералізація системи зовнішніх контактів суттєво розширила коло безпосередніх учасників міжрегіональної і транскордонної

взаємодії та дозволила поглибити економічні форми співробітництва.

По-четверте, саме з ініціативи українських і польських, словацьких, угорських прикордонних адміністративно-територіальних одиниць впроваджено першу багатосторонню форму міжрегіонального співробітництва України з державами ЦСЄ - у лютому 1993 р. була заснована міжнародна асоціація «Карпатський євро регіон». І, найголовніше, міжрегіональне, транскордонне співробітництво стало невід'ємною складовою частиною системи міждержавних стосунків, їх особливим рівнем або підсистемою (зберігаючи, однак, і власну специфіку та правособ'єктність) незалежної України з державами-сусідами і грало важливу роль у становленні і розвитку двохсторонніх добросусідських відносин.

Становлення нової системи співробітництва між прикордонними регіонами було значним чинником пов'язано із загальною специфікою перехідного періоду в двохсторонніх контактах на межі 1980-1990-х років. В Україні, принаймні, до 1991 р. зберігалася модель заідеологізованого співробітництва і майже повний контроль місцевих компартійних органів над сферою зовнішніх зв'язків на регіональному рівні. Незважаючи на кардинальні суспільно-політичні зміни в сусідніх державах ЦСЄ, внаслідок демократичних революцій 1989-1990 рр., радянський партійний апарат за інерцією продовжував діяти в міжрегіональних стосунках за застарілою схемою.

У фондах ДАЗО зберігається ряд документів, які вказують на шаблонні методи керівництва компартійними органами регіонального рівня системою співробітництва Закарпатської області із сусідніми адміністративно-територіальними одиницями Чехословаччини, Угорщини та Румунії на зламі 1980-1990-х років [2, 11], [3, 15], [4, 130], [5, 70], [6, 25].

Так, 8 травня 1990 р. Закарпатський обласний комітет Комуністичної партії України схвалив постанову «Про основні напрями та план співробітництва Закарпатського обкому Компартії України з партійними комітетами демократичної орієнтації, які створені в Саболч-Сатмарській області Угорської Республіки, Сату-Марському повіті Румунії, Східно-Словацькому краї ЧСФР на 1990 рік» [10, 16]. З часу демократичних революцій в Чехословаччині та Румунії минуло уже півроку. Суспільно-політичні зміни в Угорщині відбувалися майже рік. Відповідно, ситуація в прикордонних регіонах цих країн, які знаходилися по сусідству із Закарпаттям, суттєво змінилася. Принаймні, уже завершувалася декомунізація владно-політичної сфери. Тому, не було ніякого сенсу продовжувати виключно компартійні зв'язки по лінії "місцевих парторганів". І, формально, Закарпатський обком втрахував нову ситуацію.

Пунктом 2 вищевказаної постанови міським і районним компартійним комітетам дозволялося

«самостійно встановлювати контакти з місцевими органами і організаціями партій демократичної орієнтації поріднених районів для ознайомлення з формами і методами їх діяльності, виявлення співпадаючих позицій і підходів в політичній роботі і розвитку співробітництва на цій основі» [8, 16]. Однак, в додатку до постанови - текст основних напрямів і плану першим пунктом в 1990 р. обкомом КПУ передбачалося направити і прийняти групи партійних працівників для обміну досвідом ідеологічної і організаційної роботи партійних організацій в кількості 3-5 чоловік строком до 5 днів, зокрема з «обміну досвідом роботи з питань підвищення ролі партії в політичній системі на сучасному етапі» [9, 17]. І це при тому, що компартії в сусідніх країнах ще в 1989 р. повністю втратили монополію на владу і перестали бути «керівною і спрямовуючою силою» суспільства та «ядром» політичної системи.

Регіональні компартійні органи були вчасно і детально поінформовані щодо революційних процесів у сусідніх країнах та їх прикордонних з Україною адміністративно-територіальних одиницях. Зокрема, представники партійної номенклатури прикордонних областей Чехословаччини постійно інформували радянську сторону щодо подій у своїй державі. На основі відомостей, отриманих під час зустрічей з членами керівництва регіональних організацій колишніх правлячих партій ідеологічний відділ Закарпатського обкому КПУ готував оглядові довідки про ситуацію в суміжних словацьких, угорських і румунських адміністративно-територіальних одиницях [8].

24 січня 1990 р. до секретаріату обкому була подана чергова інформація сектору зарубіжних зв'язків ідеологічного відділу про становище у Східнословачькому краї, підготовлена за результатами зустрічі 18 січня з представниками крайкому КПЧ. Останні повідомили, що в Східній Словаччині, як і в цілому по країні, розпускаються компартійні організації в правоохоронних органах, трудових колективах, обласних установах.

Ліквідується крайовий комітет Компартії Словаччини (КПС), майно і приміщення якого до кінця лютого 1990 р. повинне бути передано державним органам та громадським організаціям. Чисельність Кошицької міської організації КПС скоротилася за 2 місяці з 24 до 7 тис. чол. внаслідок масового виходу комуністів із рядів партії [7,9].

Словацькі представники уже попередньо пропонували українській стороні провести традиційний мітинг дружби на радянсько-чехословацькому кордоні у травні 1990 р. під егідою не компартійних органів, а регіональних органів державної влади та товариств дружби [7,11]. 6 травня 1990 р., незважаючи на проблеми з обох сторін, все-таки відбувся мітинг на радянсько-чехословацькому кордоні [6,21].

Після перших чехословацьких демократичних виборів 1990 р. і формування на їх базі нових

органів влади на всіх рівнях будь-яка політична база старого взірця для розвитку міжрегіонального співробітництва уже не мала жодного сенсу.

Оцінюючи, однак, об'єктивно результати перехідного періоду функціонування системи прикордонного співробітництва в 1989-1990 рр., слід зазначити наступне:

По-перше, незважаючи на принципові відмінності в характері політичних режимів у Союзі Радянських Соціалістичних Республік (СРСР) і Чехословаччині і, відповідно, в західноукраїнських і східнословачьких прикордонних регіонах, міжрегіональні зв'язки не були припинені або різко розірвані. Поступово від переважно міжпартійних зв'язків (структур колишніх правлячих партій) вони еволюціонували до взаємодії регіональних і місцевих органів влади.

По-друге, попередня система «дружнього співробітництва», особливо внаслідок лібералізації з другої половини 1980-х років контактів українських і польських, словацьких і угорських підприємств, організацій, нерідко за ініціативою регіональних і місцевих компартійних структур, які, слід визнати, постійно апелювали до вищих партійних та державних органів з вимогами надання пільг прикордонному економічному співробітництву, встановлення прямих зв'язків між трудовими колективами та інше створили базу для того, щоб прикордонні торговельні, виробничо-коопераційні контакти інтенсивно переростали в систему економічного транскордонного співробітництва суб'єктів господарської діяльності на ринкових принципах.

Таким чином, перехідний період межі 1980-1990-х років зіграв певну позитивну роль в процесі трансформації прикордонної співпраці до транскордонного співробітництва регіонів. Та реальну правосуб'єктність на здійснення транскордонних зв'язків загальноєвропейського типу межуючі прикордонні адміністративно-територіальні одиниці отримали лише після незалежності України в 1991 р., а з іншого боку утворення Вишеградського блоку, а після «мирного розлучення» та здобуття самостійності в 1993 р. Словаччини та Чехії – В-4, і також створення у 1993 році транскордонного міжрегіонального об'єднання – міжнародної асоціації КЄ.

Основні пріоритети нового виду міжрегіональної взаємодії були сформульовані уже в листопаді 1991 р. на конференції «Регіони в міжнародному співробітництві», яка відбулася в східнословачькому місті Міхаловце за участі представників прикордонних адміністративно-територіальних одиниць України і Польщі, Угорщини, Чехословаччини [14, 1].

Основою розвитку міжнародних відносин транскордонного співробітництва надалі стали загальноєвропейські норми і принципи. Проте становлення на цих принципах оновленої системи транскордонного співробітництва, як необ-

хідно визнати, проходило досить суперечливо. В 1990-1992 рр. прикордонні регіони України і Європи зіграли серйозну роль в збереженні традиційно тісних економічних, культурних та інших зв'язків і формуванні нової інфраструктури взаємовідносин між Україною та країнами Східної Європи на першому етапі державотворення. Результатом, зокрема, стала ініціатива по створенню на початку 1993 р. першого в ЦСЄ за участі України транскордонного міжрегіонального об'єднання - Міжнародної асоціації КЄ.

Взаємодія прикордонних адміністративно-територіальних одиниць була позначена пев-

ними досягненнями. На початку третього тисячоліття позитивними результатами транскордонного співробітництва, яке реалізують насамперед Закарпатська область України та Кошицький і Пряшівський краї Словаччини, Соболч-Сатмарська область Угорщини, Підкарпатське воєводство Польщі в конкретних сферах співпраці є насамперед:

В кінці 1990-х р. – на поч.2000 р. після декількарічного спаду було відновлено обсяги зовнішньоторговельного обігу між Закарпаттям і цими регіонами на рівні показників поч. 1990-х років. Наприклад, обсяги зовнішньої торгівлі товарами Закарпаття з СР (млн. дол.. США) [11].

Показник	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Експорт	6,0	7,8	10,9	10,4	10,4	14,4
Імпорт	13,1	12,8	11,1	5,2	4,3	7,3
Товарообіг	19,1	20,6	23,0	15,6	14,7	21,7

Загальний обсяг міжрегіональної торгівлі за 11 місяців 2002 р. склав 23, 4 млн. дол. США (так само, як і в 1998 р. - 23 млн. дол. США), і зріс, порівняно із відповідним періодом 2001 р., на 19,8%. Обсяги експорту товарів до СР збільшилися на 26,4%, а імпорту з СР - лише на 6,4%. Позитивний баланс зовнішньої торгівлі з СР склав для Закарпаття майже 10 млн. дол. США. А вже в 2003 році обсяг зовнішньої торгівлі Закарпатської області з СР становив 42,9 млн. дол. США і зріс, порівняно з 2001 роком, на 65% або на 17 млн. дол. США [13; 14; 15; 16; 18].

У сфері науки, освіти і культури на договірній основі співробітничать провідні вузи регіонів В-4 та України, яка є частою запрошеною на офіційні зустрічі керівників держав Вишеграду.

З реалізацією початкових завдань В-4 актуальними стали налагодження контактів щодо регіональної політики цих держав з можливими партнерами через грантові програми. Ці напрямки діяльності країн В-4 став здійснювати міжнародний Вишеградський Фонд – міжнародна організація, заснована 9 червня 2000 року у Братиславі урядами країн Вишеградської четвірки (Чехія, Угорщина, Польща. Словаччина). Мета: сприяти розвитку співпраці між країнами Вишеградської четвірки та їх сусідами через підтримку спільних культурних, наукових та освітніх проектів, молодіжних обмінів, міжнародного партнерства, туризму. Пріоритетні напрями діяльності: культура, дослідження, освіта, програми обміну, транскордонна співпраця, туризм. Перевага надається: громадським організаціям, муніципальним службам, місцевим органам влади, приватним компаніям, школам, університетам, окремим студентам та митцям. Міжнародний Вишеградський фонд, який фінансують уряди ЧР, ПР, СР, Угорщини, уможливує від 2005 року реалізацію проектів на підтримку громадянського суспільства в Україні, які здійснюються спільними суб'єктами з України та

країн В-4. Також українським студентам надаються стипендії для навчання в університетах в країнах Вишеградської групи. До весни 2011 року Фонд надав українським студентам 300 стипендій (загальною вартістю 1 508 100 Євро) та надав підтримку 16 проектам, реалізованим в Україні (на загальну суму 161 000 Євро). В рамках Visegrad University Studies Grants (VUSG) Фонд підтримує запровадження у вищих навчальних закладах нових навчальних програм, спрямованих на специфічні питання, пов'язані з країнами Вишеградської групи. В Україні ці гранти виграли Чернівецький *національний університет імені Юрія Федьковича (2008) та Донецький державний університет управління (2010). На стипендії громадянам України та проектам, реалізованим в Україні* Міжнародний Вишеградський фонд щорічно виділяє близько 5 % свого бюджету, а це найбільше зі всіх країн, які не є членами Вишеградської групи. У 2009 році загальний бюджет Фонду був збільшений на 6 млн. Євро. Рішенням голів урядів країн В-4 від червня 2011 року з 2012 року буде доданий один мільйон Євро, призначений на програми в країнах Східного партнерства в рамках нової програми "Visegrad4EaP". Від свого заснування у 2000 році Міжнародний Вишеградський фонд надав підтримку більш як 3000 проектів та понад 1000 стипендій (до кінця 2010) [17], [19], [20].

За фінансової підтримки Вишеградського Фонду та з ініціативи наукових центрів та неурядових асоціацій зовнішньої політики реалізовано ряд проектів щодо розвитку співробітництва між Україною і країнами ЄС, зокрема ЦСЄ та в рамках В-4 і КЄ. Проведено цілий ряд міжнародних симпозіумів, конференцій, семінарів і круглих столів експертів з проблематики: «Україна та Вишеградська четвірка: на шляху взаємовигідних відносин», «Словаччина - Україна: напередодні введення ввізового режиму», «Роль Карпатського євро регіону

у зміцненні безпеки і стабільності в Центральній і Східній Європі», «Безпосереднє сусідство України з ЄС: закриті кордони чи нові імпульси до співпраці?» [1], [17] та ін.

У сфері культури на рівні міжрегіонального співробітництва здійснюється обмін професійними і аматорськими колективами. Щорічно проводяться міжнародні фольклорні фестивалі і свята національних меншин. Крім того, транскордонне співробітництва інтенсивно здійснюється у сфері забезпечення прав національних меншин.

Вагомим напрямком транскордонного співробітництва в останні роки стала охорона довкілля та боротьби із загрозою і наслідками екологічних і техногенних катастроф на прикордонних територіях.

Наразі у справі створення механізму регулювання транскордонних стосунків і взагалі новацією в міжнародно-договірній практиці України варто вважати підготовлену за абсолютно новими стандартами і підписану в Братиславі 5 грудня 2000 р. "Угоду між Кабінетом Міністрів України і Урядом Словацької Республіки про транскордонне співробітництво" [18]. Позитивом цієї угоди варто вважати практичне застосування при розробці її положень рекомендацій Ради Європи щодо розвитку транскордонного співробітництва. Радою Європи ще раніше були розроблені типові

договори всіх рівнів, в т.ч. міждержавних (міжурядових) і міжрегіональних про транскордонне співробітництво.

Насамкінець, рекомендовані Радою Європи стандарти застосовуються також в практиці стосунків між Україною та ЄС для підготовки угод про транскордонне співробітництво на регіональному і місцевому рівнях.

Протягом 2000-2012 рр. були укладені двосторонні угоди про співробітництво між регіонами та містами України та В-4, здійснено гармонізацію міжрегіональних угод до вимог ЄС.

ВИСНОВКИ: Таким чином, можна констатувати, що сформовано розвинуту і в основному достатню міжнародно-правову, міжрегіональну договірну базу країн Вишеградської групи і України у встановленні прикордонної та міжрегіональної співпраці, транскордонного співробітництва. Вона відповідає загальноєвропейським стандартам, щодо регіональної політики ЄС, трансрегіональної взаємодії, створює чіткі правові рамки і засади двосторонніх транскордонних відносин і відкриває нові можливості для ефективного співробітництва прикордонних адміністративно-територіальних одиниць та міжрегіональної співпраці країн В-4 і України.

1. Вишеградская группа – Ваш партнер. – Прага: PP Agency. – 2004. – 142 с.
2. Державний архів Закарпатської області. – Ф. П-1. – Оп. 33. – Спр. 57. – На 11 аркушах.
3. Там само. – Ф.П-1. – Оп. 34. – Спр. 89. – На 15 аркушах.
4. Там само. – Ф.П-1. – Оп. 33. – Спр. 57. – На 8 аркушах.
5. Там само. – Ф. П-1. – Оп. 25. – Спр. 206. – На 130 аркушах.
6. Там само. – Ф. П-1. – Оп.34. – Спр.89. – На 24 аркушах.
7. Там само. – Ф.П-1. – Оп.34. – Спр.89. – На 11 аркушах.
8. Там само. – Ф. П-1. – Оп.3. – Спр.75. – На 55 аркушах.
9. Там само. – Ф. П-1. – Оп.33. – Спр.75. – На 79 аркушах.
10. Там само. – Ф.П-1. – Оп.34. – Спр.89. – На 17 аркушах.
11. Закарпаття-Словаччина. – Ужгород: Закарпатське облуправління статистики, 2001. – 4с.
12. Закарпаття 1919-2009 років: історія, політика, культура / україномовний варіант українсько-угорського видання / Під ред. М.Вегеша, Ч.Фединець; [Редколег.: Ю.Остапек, та інші; Відп. за вип. М.Токар]. – Ужгород: Ліра, 2010. – 720с.
13. Інформація про стан зовнішньоекономічних зв'язків Закарпатської області із Словаччиною// Поточний архів Закарпатської ОДА. – На 15 аркушах.
14. Карпатський євро регіон. 5 років діалогу та співробітництва. – 12 с
15. Угода про міжрегіональне співробітництво між Закарпатською областю України та Кошицьким краєм Словацької республіки від 17.12.1999// Поточний архів Закарпатської ОДА. – На 3 аркушах.
16. Угода про міжрегіональне співробітництво між Закарпатською областю України та Пряшівським краєм Словацької Республіки// Поточний архів Закарпатської ОДА. – На 3 аркушах.
17. Україна та Вишеградська четвірка: на шляху до взаємовигідних відносин. Упорядн. В.Пулішова, Т.Стражай. – Братіслава: АДН, 2010. – 166с.
18. Dohoda medzi vladou Slovenskej republiky a Kabinetom ministrov Ukrajiny o cezhranicnej spolupraci // Zbierka zakonov s. 172/2001. – 73s.
19. The Visegrad Grup – a Central Evropean Constellation. – Bratislava, 2006. – 256s.
20. www.visegradfund.org
21. www.visegradgroup.eu
22. www.liga.gov.ua

РЕЗЮМЕ
РЕГИОНАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА СТРАН ВЫШЕГРАДСКОЙ ГРУППЫ В
РЕАЛИЗАЦИИ ПРИГРАНИЧНОГО И МЕЖРЕГИОНАЛЬНОГО
СОТРУДНИЧЕСТВА С УКРАИНОЙ

Сергиенко Т.С. (Ужгород)

В статье посвящён вопрос формирования региональной политики в странах Центрально-Восточной Европы в формате установления приграничного и трансрегионального сотрудничества стран Вышеградской группы и Украины.

Ключевые слова: Европейское Содружество, Вышеградская группа, Вышеградский Фонд, Украина, Европейская политика соседства, Восточное партнёрство, Карпатский еврорегион, региональная политика, трансграничное сотрудничество.

SUMMARY
REGIONAL POLICY OF THE THE VISEGRAD GROUP IN THE
TRANSFRONTIER AND INTERREGIONAL COOPERATION WITH UKRAINE
T.Sergijenko (Uzhhorod)

In the article consecrated a question of regional policy formation in Central-Eastern Europe in the format of establishing of border and trans-regional cooperation of the Visegrad Group and Ukraine.

Keywords: European Community, Visegrad Group, Visegrad Fund, Ukraine, European Neighbourhood Policy, Eastern partnership, Carpathian Euroregion, regional policy, cross-border cooperation.